

К. Н. Boberska

**INTERNATIONAL AND EUROPEAN STANDARDS OF ENFORCEMENT AND
DEVELOPMENT OF RIGHT TO BE ENGAGED IN ENTREPRENEURIAL
ACTIVITY**

The article deals with international and European standards of enforcement and development of right to be engaged in entrepreneurial activity in the legislative and normative and legal acts in Ukraine with regard to European integration vector of its development.

International and European normative and legal acts that fix to be engaged in entrepreneurial activity are analyzed. Despite a significant number of works on rights and freedoms of the man and the citizen in Ukraine, there is lack of complex research on problems of international and European standards of enforcement and development of right to be engaged in entrepreneurial activity, although entrepreneurial activity forms economic power basis of each developed country. As a member of the international community Ukraine shall comply with generally recognized international legal norms and harmonize national legislation, taking into account the European partners' experience on right to be engaged in entrepreneurial activity.

With the accession to the European Union, Ukraine faces a difficult task in implementing European legal models of right to be engaged in entrepreneurial activity, as there is no unified understanding of European legal standards concerning right to be engaged in entrepreneurial activity. First, this is confirmed by the absence of unambiguous understanding of the meaning of European legal standard of right to be engaged in entrepreneurial activity. Secondly, the situation is complicated by the formation of legal standards dealing with just two international organizations (the Council of Europe and the European Union) that have different approaches to some issues. Thus, in various European documents right to be engaged in entrepreneurial activity stands out as free entrepreneurship (entrepreneurial activity) or it is indicated the possibility of obtaining income as a result of certain activities.

So, in order to make Ukraine a European country not only in geographical context, and as a full economic partner, national legislators need to accelerate process of harmonization and ratifying certain EU legal acts in the sphere of engages entrepreneurial activity.

Keywords: *European legal standard, right to be engaged in entrepreneurial activity, freedom of entrepreneurship, standard, the European Union.*

УДК 342.15(045)

Є. А. Василькова

**ГЛОБАЛІЗАЦІЯ, РЕГІОНАЛІЗАЦІЯ ТА РЕГІОНАЛІЗМ: ОСОБЛИВОСТІ,
ВІДМІННОСТІ ТА ЗАГАЛЬНІ РИСИ**

Стаття присвячена визначенню термінів «глобалізація», «регіоналізація» та «регіоналізм». Відмінностям і загальним рисам глобалізації та регіоналізації, наслідкам регіоналізму для держав.

Автор доводить, що регіоналізм не є прямою загрозою державності (суверенітету та незалежності) різних країн, він є тенденцією змін устрою держави, яке могло б моментально реагувати на міжнародні та місцеві процеси без шкоди для свого економічного та соціального життя.

Ключові слова: *глобалізація, регіоналізація, регіоналізм, міжнародна політика, інтеграційні процеси, суверенітет держави, територіальна цілісність, міжрегіональне співробітництво.*

Постановка проблеми. Активна міжнародна політика, яка спрямована на інтеграційні процеси, що виникають у світовому суспільстві, призводить до виходу на перший план регіони держав (регіоналізм). Аналіз даної теми показує, що це явище безпосередньо пов'язане з такими важливими світовими тенденціями як регіоналізація і глобалізація. Ці процеси відображають сучасну тенденцію світового розвитку та в силу притаманним їм можливостям та ризикам знаходяться в центрі наукових дискусій і суспільної уваги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика застосування термінів «глобалізація», «регіоналізація» та «регіоналізм» відображається в багатьох наукових працях. Можна виділити таких західних вчених-теоретиків: К. Поппер, С. Хантінгтон, Ф. Фукуяма, У. Бек та ін.. Серед українських та російських вчених: А. Панаріна, В. Воронкова, Е. Тюгашев, М. Баймуратов, А. Колодій, С. Романюк та ін..

Мета дослідження полягає в необхідності розгляду особливостей, відмінностей та загальних рис процесів глобалізації та регіоналізації, наслідків процесу регіоналізму що дозволить адекватно оцінити зміни в сучасній політиці світових держав, об'єднаних держав та надалі застосувати цей досвід в українських реаліях.

Викладення основного матеріалу. Терміни «Глобалізація» і «регіоналізація» є одними з найпоширеніших і водночас дискусійних понять. Різноманітність модифікацій в їх трактуванні пояснюються порівняльної новизною і ще не цілком усталеним характером реальних процесів глобалізації та регіоналізації.

Виникнення терміну «глобалізація» тісно пов'язане з ім'ям видатного американського соціолога Р. Робертсона [1], який дав тлумачення цього поняття в 1985 р. – процес всезростаючого впливу на соціальну дійсність окремих країн різних факторів міжнародного значення: економічних і політичних зв'язків, культурного та інформаційного обміну і т.п. Найпотужнішим, і по суті основним, фактором глобалізації є економічний. Він проявляється у виникненні транснаціональних корпорацій, які поширюють свою діяльність на чимало держав.

Професор В. А. Дергачев зазначає, що за своїм характером глобалізація – це об'єктивний процес у сучасних міжнародних відносинах, вищий етап інтернаціоналізації, заснований на розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Погляди на джерела виникнення глобалізації є дискусійними: історики розглядають цей процес як один з етапів розвитку капіталізму; економісти ведуть відлік від транснаціоналізації фінансових ринків; політологи роблять упор на поширення демократичних інститутів; культурологи пов'язують прояв глобалізації з вестернізацією культури, включаючи американську експансію, є інформаційно-технологічні та екологічні підходи до пояснення процесів глобалізації, також різняться політична та економічна глобалізація [2].

Процес глобалізації складається з трьох взаємопов'язаних компонентів: новий міжнародний розподіл праці, міжнародне виробництво, політичні відносини. Міжнародний поділ праці зародився в глибоку давнину, але з часом змінився його характер. По-перше, міжгалузевий поділ праці (обмін сільськогосподарської продукції на готові вироби), пануюче протягом кількох століть, нині заміщається і доповнюється внутрішньогалузевим (обмін одного типорозміру продукції на інший), що додає особливу сталість економічним зв'язкам між партнерами. По-друге, все більшого значення набуває обмін товарів на послуги.

Міжнародне виробництво виникло набагато пізніше, науково-технічний прогрес створив можливості для просторового роз'єднання технологічного процесу і розміщення його окремих фаз відповідно до цін факторів виробництва, а вдосконалення транспорту та зв'язку дозволило забезпечити взаємодію цих розкиданих виробництв з відносно помірними витратами. При цьому міжнародне виробництво ведеться як на

іноземних підприємствах, розміщених в зарубіжних країнах, так і на основі підрядів, переданих місцевим підприємствам.

Політичні інструменти широко використовуються для нав'язування глобалізації тим державам, які вагаються або сумніваються в її корисності. Основний сенс тиску розвинених держав на інші країни полягав в доданні глобалізації загального характеру, а також у прискоренні її темпів таким чином, щоб вони випереджали темпи розвитку економіки й об'єктивні темпи зростання міжнародного поділу праці, незалежно від положення тих чи інших країн. Це дає можливість великим корпораціям розвинених країн, котрі перевищують своїх конкурентів по мощі, технології та організації виробництва, фінансової підтримки і пр., без проблем освоювати нові ринки [3].

Наприкінці ХХ століття спроби універсалізації глобального співтовариства в неоднорідному соціальному часі стали супроводжуватися посиленням тенденцій регіоналізації. Це викликало підвищений інтерес до геополітичних (геоекономічних) концепцій «великих просторів». Для багатьох стало очевидним, що успішний поетапний перехід країни до ринкових відносин і відкритої економіки можливий на основі державного контролю реформ, створення регіональних митних та інших спілок. Все більше приходиться усвідомлення того, що тільки створення наддержавних «великих просторів» є оптимальною моделлю, здатною ефективно реагувати на зовнішні та внутрішні виклики. У минулому такими утвореннями були імперії, тепер їх називають «держави - цивілізації» [3]. Як і глобалізація регіоналізація є загальносвітовим політичним процесом. З вищесказаного випливає, що регіоналізація - це процес пов'язаний з міжнародною політикою держави (об'єднання близько розташованих країн в одну групу).

Обидва ці прояви сучасного життя суспільства - регіоналізація і глобалізація - мають багато спільного, але й багато відмінного: як у регіоналізації, так і в глобалізації суттю в міжнародному аспекті є тенденція до економічної єдності різних територій і держав. Тенденція ця об'єктивна, історично, соціально і економічно обґрунтована. Як для регіоналізації, так і для глобалізації мотором, визначальним чинником зближення є торгівля, економіка. Торговельна експансія - непорушний життєвий історичний фактор. Відмінності ж регіоналізації від глобалізації в тому, що:

- регіоналізація ґрунтується зазвичай на правових засадах, на міжнародних установчих договорах. Сама договірна форма в принципі припускає рівноправність сторін; регіональні об'єднання будуються на колегіальності та демократичності управління. Навіть самі малі держави-учасниці можуть істотно впливати на прийняття колективних рішень в рамках інтеграційного будівництва. Глобалізм, якщо розглядати його як керований процес - не юридичний, він управляється не правом, а політичними засобами, диктується силовими центрами;

- зазвичай регіональне зближення і об'єднання відбувається між близькими територіально, соціально та економічно подібними за своїм характером країнами. Це істотно сприяє успіхам об'єднання. Глобалізація включає в свою орбіту і прямо протилежні за всіма параметрами країни та соціуми. Єдиний між ними об'єктивний зв'язок і інтерес може обмежуватися лише торгівлею;

- регіоналізація поліцентрична. Об'єднуючий інтерес зазвичай більш-менш рівноцінний в учасників. Всі партнери мають свою частку вигоди від об'єднання, причому навіть часто менш розвинені, менші за розмірами території одержують відносно більшу вигоду від свобод загального регіонального ринку. Глобалізація моноцентрична, причому включає у свою орбіту не тільки держави які мало відрізняються з розвитку, а й різко, полярно різні, від найбагатших до найбідніших. Глобальна торгова експансія, яка ґрунтується формально на рівних можливостях конкуренції, обертається банальною експлуатацією слабких партнерів сильними;

- регіоналізація по суті екстравертно і інтровертно протекціонічна. Всередині - регіональні пільги і свободи призначені тільки для країн-учасниць. Країни-аутсайдери фактично більшою щонайменше дискримінуються. Глобалізм принципово необмежено екстравертно лібералізаційний. Вигоди вільної конкуренції формально поширюються на всіх, фактично - на найсильніших [4].

Виходячи з вищесказаного, подолання міждержавних бар'єрів у найрізноманітніших сферах (політичних, економічних, культурних, соціальних тощо) призводить до ослаблення структури держави, як способу організації світового простору. Здійснюється зміна, розмиття сенсу таких понять як «державний суверенітет» і «територіальність».

О. Ф. Скакун дає таке визначення суверенітету держави – політико-юридична властивість державної влади, яка означає її верховенство і повноту всередині країни, незалежність і рівноправність ззовні [5].

Більш ширше поняття надає А. А. Моїсеєв у своїй роботі «Суверенітет держави в сучасному світі» [6], державний суверенітет можна розуміти як невідчужувана юридична якість незалежної держави, що символізує його політико-правову самостійність, високу відповідальність та цінність, як первинного суб'єкта міжнародного права, необхідне для виняткового верховенства державної влади і передбачає непокору владі іншої держави, що виникає або зникає в силу добровільної зміни статусу незалежної держави, як цілісного соціального організму, обумовлене правовою рівністю незалежних держав і лежить в основі сучасного міжнародного права.

М. Кітінг бачить суверенну державу як територіально певну політичну одиницю, влада і легітимність якої обмежуються певною територією. У рамках держави влада зазвичай ділиться, а уряд організовується на територіальній основі. Громадянство і права обмежуються територією держави, а представництва, як правило, організовується за територіальним принципом. Таким чином, для сучасної держави територія відіграє важливу роль у двох ключових відносинах. Вона підтримує державу як принцип панування і контролю, а також структурує систему представництва та участі в політичному житті в її рамках [7].

На сьогодні, ми вже не можемо давати таку чітку характеристику цієї основної ознаки державності так як нинішня ситуація веде до того що, з одного боку, посилюється роль наднаціональних органів, яким держави частково делегують свої суверенні права (приклад - Європейський союз), з іншого - до визнання ряду проблем (наприклад, права людини), які виходять за рамки виняткового ведення окремих держав і підлягають міжнародному регулюванню (принцип «порушення прав людини не є внутрішньою справою»).

У політичній науці в певній мірі усвідомлюється, що необхідне комплексне переосмислення і переоцінка поняття «суверенітет», як у зв'язку з виникненням світового політичного співтовариства, так і у зв'язку з уточненням меж приватних суверенітетів, принципів їх поєднання один з одним і побудови їх ієрархії [8]. Глобалізація в цілому сприяє зміні та скороченню суверенних повноважень держав, і при цьому процес є двостороннім: з одного боку, посилюються чинники, об'єктивно зменшуючи суверенітет країн, а з іншого - більшість держав добровільно і свідомо йде на його обмеження [9]. В результаті посилюються позиції регіонів щодо держав, зростає прагнення зайняти гідне місце вже не в рамках однієї країни, а більш широкій спільності. Це виражається в підвищенні ролі місцевих органів влади, яким передається все більше повноважень, як у внутрішньодержавних справах, так і в сфері міжнародної діяльності.

З розвитком світових засад, політичних, економічних, соціальних поглядів на

сучасний світ, еволюціонують і різні поняття перетворюються і вдосконалюються, утворюються нові. До таких поняття відноситься і регіоналізм. З вищевикладеного матеріалу випливає, що регіоналізм як сутність виник з глобалізації та регіоналізації. Як і більшість понять регіоналізм має безліч аспектів і кожен учений висуває своє розуміння даного питання, роблячи акцент на тій чи іншій галузі. Як стверджують автори словника-довідника з політології, регіоналізм - політичний та соціокультурний рух, що виник в Європі і виступає проти уніфікації та необґрунтованих централістичних тенденцій в регламентації суспільного життя народів і держав. Прихильники регіоналізму вказують на необхідність посилення ролі периферії в політичному та соціальному житті суспільства, на органічний зв'язок структур місцевої влади з наявними культурними та історичними традиціями тих чи інших регіонів [10].

Дещо по-іншому це поняття формулюється в тлумачному словнику «Політика»: воно позначає практику регіонального управління або віру в його необхідність. Також там зазначається, що регіоналізм слід відрізнити від федералізму, при якому у нижнього рівня управління є захищена сфера діяльності, куди не може втручатися верхній рівень влади, а також від передачі повноважень, при якій верхній рівень влади передає нижньому рівню частину своїх повноважень; їх потім важко повернути назад. Тому термін «регіоналізм» краще застосовувати щодо таких систем, де є або можуть бути регіони, але це мають бути регіони, які створені центральним урядом і можуть бути ліквідовані так же легко, як були створені. Як приклад можна навести Францію, де існує регіональний рівень управління, і Сполучене Королівство, де регіональні уряди (з незначною передачею повноважень) існують в Шотландії, Уельсі та Північній Ірландії, але не в самій Англії або в її районах [11]. А. Дугін у своєму геополітичному глосарії розглядає регіоналізм як орієнтацію на автономність периферійних просторів, що має кілька форм економічну, культурну, політичну і стратегічну [12]. Професор В. А. Дергачов у своєму геоекономічному словнику - довіднику виділяє три типи регіоналізму:

європейський – політика західноєвропейських держав, заснована на принципах «атлантичного» федералізму, що передбачає звільнення громадянського суспільства під опіки держави. Сутність європейського регіоналізму полягає в поетапному переході від наднаціональних об'єднань до Європи регіонів. У цьому процесі Рада Європи йде як би попереду Європейського Союзу, закладаючи фундамент майбутнього громадянського суспільства. Таким чином, сутність регіоналізму полягає в інтеграції за формулою Європа регіонів;

популістський – поширений в Російській Федерації на початку 90-х років гасло Кремля «Беріть суверенітету стільки, скільки можете», призвело до перерозподілу загальнонародної власності в інтересах місцевих кримінально корумпованих угруповань, до утворення хансько-байських республік і «офшорних» дірок у державному бюджеті;

світовий – один з етапів глобалізації або її протилежна тенденція. Різниться військово-політичний, економічний і культурний регіоналізм [13].

Беручи до уваги наведені приклади визначення «регіоналізм» можна зробити висновок, що зміст даного поняття – це децентралізація публічної влади з посиленням ролі в державі регіонів.

Бурхливий розвиток в регіональній політиці став спостерігатися в середині ХХ ст. Після значної регіональної активності кінця 1960х і 1970х років, в 1980х в Західній Європі з'явилися ознаки стабілізації територіальної політики. Французькі регіони, утворені в 1972 році, були слабо інституалізовані і незважаючи на регіоналістську складову в програмі Соціалістичної партії, так і не стали повністю самостійними урядами, що обираються безпосередньо, до самого кінця терміну правління соціалістів

в 1986 році.

Інституційний розвиток італійських регіонів після прийняття закону 1977р., який розширив їхні функції, був невтішним. Пропозиції про передачу влади Шотландії та Уельсу в 1979 році зазнали провалу, а регіональне правління в Англії скоротилося з ліквідацією Регіональних рад з економічного планування і створенням регіональних відділень центрального уряду. Лише в Бельгії та Іспанії у відповідь на тиск з боку мовних і націоналістичних рухів продовжилася еволюція у напрямку до регіоналізованої держави. І тим не менш, навіть в Іспанії Основний закон про узгодження процесу отримання автономії 1981 став відображенням спроби з боку держави та центральних партій повернути втрачені повноваження.

Проте з кінця 1980х років почалася нова хвиля регіоналізму. І знову її стимулював функціональний тиск у поєднанні з новими формами політичної мобілізації і перегляду соціального та економічного значення території, але на цей раз контекст переймався не тільки, як раніше, державою, а й мінялися міжнародним ринком і виникав континентальним режимом. Регіоналізм більше не контролювався старими механізмами територіального розміщення та обміну, але при цьому він чудово вписувався в проект просторового планування. Держава сама трансформувалася і в ході цього втратила свою колишню здатність справлятися з просторовими змінами і розвитком. Його влада і авторитет розмивалися з трьох напрямків: зверху - інтернаціоналізацією; знизу - регіональними та місцевими домаганнями; і з боку - розвитком ринкового та громадянського суспільства, послаблюючи його роль в господарському керівництві, соціальної солідарності, культурі і формуванні ідентичності, а також інституційній структурі. Так виник новий регіоналізм, відзначений двома пов'язаними між собою особливостями: він не обмежується рамками національної держави; і він підбурює між собою регіони в конкурентній боротьбі, а не надає нові ролі в національному поділі праці [7].

У сучасній Європі діють додаткові стимули, що трансформують традиційні уявлення про пріоритет суверенних держав у міжнародних відносинах. Дві основних лінії розвитку зараз розкитують цю систему. По-перше, це посилення наддержавної федералізації в Європейському союзі, коли держави, його складові, фактично «діляться» частинами свого суверенітету з наднаціональними органами Євросоюзу. Паралельно цьому процесу розмивання державного суверенітету «зверху», а почасти і внаслідок його, в рамках Європейського Союзу можна спостерігати і точно таку ж тенденцію, яка відбувається вже «знизу», з боку адміністративних і історично сформованих регіонів всередині національних держав в ЄС. В останні роки все більш очевидно посилення їх ролі в процесі прийняття рішень в Європейському Союзі, а в ряді питань (сільське господарство, рибальство, проблеми острівних і прибережних територій, діяльність структурних фондів ЄС і пр.) думка регіонів вже фактично починає конкурувати з думкою центральних урядів національних держав. Крім цього, єдиний ринок дозволяє внутрішньодержавним регіонам ЄС грати більш активну і самостійну роль у зовнішньоекономічних зв'язках.

Одночасно відбувається і процес звільнення політичних сил регіонів від постійного і жорсткого контролю з боку національних урядів. Реальністю, з якою треба рахуватися, стало загальноєвропейське міжрегіональне співробітництво. Зміцнюється і ідея про необхідність впровадження принципів податкового федералізму в усіх європейських державах, в т. ч. і в унітарних. Транскордонне економічне співробітництво регіонів поступово розмиває і національні протекціоністські бар'єри. Єдиний ринок поступово формує і нову економічну географію Європи, яка визначається вже не одними тільки національними кордонами. Регіональна компонента починає грати в ній все більшу роль [14].

Висновки. З усього вищевикладеного можна зробити висновок, що сучасні процеси глобалізації та регіоналізації – це центральний напрямок розвитку світу. Регіоналізм в свою чергу не є прямою загрозою державності (суверенітету та незалежності) різних країн, він є тенденцією змін устрою держави, яке могло б моментально реагувати на міжнародні та місцеві процеси без шкоди для свого економічного та соціального життя. З даною тенденцією необхідно рахуватися, тому що внутрішньодержавні регіони надають світовій політиці новий вимір.

Список використаної літератури

1. Robertson R. Globalization : Social Theory and Global Culture / R. Robertson. - London ; Thousand Oaks (Ca.) : Sage Publications. - 1992.
2. Інститут геополітики професора Дергачова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dergachev.ru/book-7/03.html>
3. Енциклопедія Кругосвет [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.krugosvet.ru/enc/istoriya/GLOBALIZATSIYA.html?page=0,1>
4. Вельямінов Г. М. Міжнародне економічне право і процес / Г. М. Вельямінов. – М. : Волтерс Клувер. – 2004. - 496с.
5. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підруч : пер. з рос. / О. Ф. Скакун. – Харків : Консум. - 2001. - 656с.
6. Моисеев А. А. Суверенитет государства в современном мире. Международно-правовые аспекты / А. А. Моисеев. - М. : Наукова книга, 2006. - 246 с.
7. Keating M. The New Regionalism in Western Europe. Territorial Restructuring and Political Change. - Cheltenham, UK, E. Elgar, 1998. - p. 242
8. Политология: энциклопедический словарь / заг. ред. и упоряд.: Ю. А. Аверьянов. - М. : Изд-во Моск. комерц. ун-ту. - 1993. - 431 с.
9. Гринін Л. Є. Глобалізація і національний суверенітет / Л.Є. Гринін //Історія і сучасність. - 2005. - № 1. - С. 6-31.
10. Политология : словарь-справочник / М. А. Василик, М. С. Вершинин и др. - М. : Гардарики, 2001. - 328 с.
11. Академик. Словари и энциклопедии. (Политика. Толковый словарь) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dic.academic.ru/searchall.php?SWord=%D1%80%D0%B5%D0%B3%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B7%D0%BC&from=ru&to=xx&submitFormSearch=%D0%9D%D0%B0%D0%B9%D1%82%D0%B8&stype=0>
12. Національна політична енциклопедія [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.politike.ru/dictionary/278/word/regionalizm>
13. Дергачов В. А. Геоэкономический словарь – справочник / В. А. Дергачев. - Одеса : ІПРЕЕД НАНУ. - 2004.- 177с.
14. Барабанов О. Н. Тенденции регионализма в Европе и интересы России [Електронний ресурс] / О. Н. Барабанов. - Режим доступу : <http://uchebnik-besplatno.com/uchebnik-mejdunarodnie-otnosheniya/tendentsii-regionalizatsii.html>

Стаття надійшла до редакції 20.08.2014 р.

Y. A. Vasylkova

GLOBALIZATION, REGIONALIZATION AND REGIONALISM: PECULIARITIES, DIFFERENCES AND SIMILARITIES

The article is devoted to defining the terms of globalization, regionalization and regionalism. It deals with differences and similarities of globalization and regionalization, as well as with consequences that states face due to regionalism.

Active foreign policy aimed at integration processes occurring in the global society makes regions gain importance on international arena, i.e. results in regionalism. Analysis shows that this phenomenon is directly related to such important global tendencies as

globalization and regionalization. These processes reflect the current trend of world development and appear to be in the spotlight of scientific debate and public attention due to opportunities and risks that they bring along.

Differences regionalization of globalization lies in the fact that:

- Regionalization usually based on legal principles in international memorandum of association. Globalism is managed by political means, dictated by power centers;

- Usually regional convergence and unification occurs between close geographically, socially and economically similar in character states. Globalization involves opposite in all aspects country and society;

- Regionalization polycentric. All partners have their share of benefits from the association. Globalization monocentric, trade expansion, based on formal equal opportunities competition turns banal exploitation of the weak by strong partners.

Current globalization and regionalization processes represent the key vector of global development. According to some researchers, regionalism is not a direct threat to statehood (sovereignty and independence) of various countries, but a tendency towards changes in the state system which could instantly respond to international and local processes avoiding damage to its economic and social life. This tendency should be taken into consideration since domestic regions provide the world politics with a new dimension.

Keywords: *globalization, regionalization, regionalism, international politics, integration processes, state sovereignty, territorial integrity, interregional cooperation.*

УДК 341.174:061.1 ЄС (045)

Є. В. Годованик

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ ЯК НАПРЯМ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У статті розглядаються питання підвищення ефективності формування європейських правових стандартів як важливий напрям діяльності політичних партій Європейського Союзу у сучасних умовах європейської міждержавної інтеграції. Пропонується концептуальне бачення політичної структурованості Європейського Парламенту як важливого чинника зростання ролі європейських політичних партій та їх парламентських груп у процесі нормотворчості та створення спільних норм, принципів та стандартів, що мають обов'язкову силу для усіх держав-членів ЄС.

Проаналізовано сучасні конституційно-правові особливості політичних партій у контексті розвитку наднаціональних політичних сил в Європейському Союзі. На прикладі діяльності політичних груп Європейського Парламенту продемонстровано зростання наднаціональних можливостей європейських політичних партій у правотворчій діяльності, що наближає їх за функціональним змістом до національних політичних партій, які орієнтовані на участь у парламентських виборах та створення парламентської більшості за їх результатами з метою посилення впливу на реалізацію парламентом законодавчих повноважень.

Ключові слова: ефективність, політична партія, Європейський Союз, Європейський Парламент, європейські правові стандарти, європейська міждержавна інтеграція.

Постановка проблеми. Будь-який сучасний парламент за своєю природою, функціями та завданнями є політико-правовим інститутом, який формується внаслідок